

CAPVT XIV.

De Regalia Principis in diuisione, aut dismembratione Prouinciarum, nec non generum causarum Bullarum retentionem attingentium; inter supremum Consilium, ceteraque Chancellarias.

Et an, & quauia in istis queat cognosci de causis tangentibus conseruationem, & executionem sacri Concilii Tridentini. aliàs supremo Senatui specialiter referuatis.

S V M M A R I V M.

Ad Supremum Regis Consilium ceteraque Chancellarias, & Regales Audiencias pertinet cognitio omnium generaliter violentiarum, quas Iudices Ecclesiastici inferunt, num. 1.
Regalia est Principi referuata, creare Senatus, & Magistratus, num. 1.
Princeps potest Senatus, & Magistratus creatos augere, vel minuire, num. 3.
Etiam ad libitum sua voluntatis, & sine causa, num. 4.
Nec requiritur in moderatione hac citatio, cum pendat à mera gratia Principis, num. 5.
Regalia Principis est diuidere Prouincias, dismembrare assignatas, & aliis Tribunalibus vnire, num. 6.
Prouinciarum diuisionem cum sit à iure Ciuili introducta, alterare & mutare potest Princeps faciendo de duabus vnã, num. 7.
Terminorum publicorum assignatio, & diuisio est de Principi referuata, num. 8. & 9.
Exemptio Vicorum, seu locorum ab aliqua Ciuitate ad Regem pertinet, & loco exempto assignare, num. 10.
Sicut ad Papam pertinet Ecclesias & Parochias quoad spiritualitatem diuidere, ita & ad Principem diuidere Prouincias, territoria, & iurisdictiones quoad temporalitatem, num. 11.
Princeps Ecclesia Papa potest Diocesim separare, & illam alteri inferiori Prelato supponere, n. 12.
Papa ampla est potestas in constitutione noui Episcopatus per dismembrationem aliarum Diocesum, num. 13.
Ad Papam solum pertinet diuidere Diocesim inter Prelatos Ecclesiasticos, num. 14.
Dismembratio Diocesum, diuisio, aut vnio Papa soli pertinet in signum supreme potestatis, num. 15.
Regalia Principis est in signum supreme potestatis & iurisdictionis, diuidere Prouincias quoad temporalitatem, num. 16.
Philippus Quartus Hispaniarum Rex dedit Regno Gallie votum in comitiis illud dismembrans à Ciuitate Camore, qua precario detinebat à dicto Regno, num. 17.
Rex iure sua Regalia diuisit Prouincias inter suas Chancellarias, vt qualibet agnoscat de quibus violentis Iudicum Ecclesiasticorum cognoscere valeat, num. 18.
Retentionis Bullarum casus omnes ob derogatio-

nem iurisdictionis laicorum, aut Regis, &c. Consilium supremum remittit ad Chancellarias, aliàs Audiencias Regias ex lege Regni, n. 19.
Quod ita dispositum fuit ad exonerationem supremi Consilij totius Regni regimine occupati, num. 20.

Tribunalia separantur ob faciliorem litium expeditionem, num. 21. & 22.

Iis exceptis violentie negotiis, qua Rex peculiaribus respectibus motus retinenda in Consilio ordinauerit, ibid.

Leges Regia tractantes de remissione causarum retentionem Bullarum tangentium in Consilio Regio quotidie praticantur, num. 23.

Leges Regie disponentes super remissione causarum retentionis Bullarum non procedant per inhibitionem Consilij Regij, sed consulendo eius exonerationi, num. 24.

Remissio causarum pertinentium ad Bullarum retentionem nequit peti post latam primam sententiam in Consilio supremo, num. 25.

Chancellaria, & cetera Regia Audiencia penitus sunt inhibita, nec de violentis tangentibus observationem, & executionem Concilii Tridentini cognoscant, que sunt referuata priuatiue Consilio Supremo, num. 26.

Violentia causa tangentes observationem Consilij Tridentini & alia Iudicum Ecclesiasticorum quorundam in Curia Regia existentium examinantur in aula regimini, cetera omnes ad Chancellarias, & Audiencias pertinent, num. 27. & 28.

Rex plenissimam habet potestatem, qua nemo vni potest absque Principis auctoritate, num. 29.

Rex sua Regalia virtute potest ad libitum genus aliquot causarum & personarum ab vno eximere Tribunali, & alteri dare, num. 30.

Princeps potest potestatem vni concessam moderare, & ne de aliquo genere causarum in aliquo Tribunali cognoscatur, num. 31.

Dismembratio cognitionis causarum ab vno Tribunali pronenit ex Regalia Principis, num. 32.

Princeps ex sua Regalia potest Senatui de nouo creare, moderare, aut tollere creatum, num. 33.

Tribunalia ex gratia Regis, & precario habent potestatem, quam ipse minuire, diuidere, & alteri applicare potest, num. 34.

Precario possideri præsumuntur, qua ad Regem spectant, num. 35.

Precarium, & gratiam suam potest Rex modificare maxime ex iusta causa, num. 36.

In iudicio gratiarum lis aliqua non requiritur, num. 37.

Regalia Principi referuata nemo exercet, nisi sibi à Principe sit concessa, num. 38.

In Regalium generali concessione non veniunt Principi referuata, num. 39.

Chancellaria (vltra Regale Concilium) nequeunt se directè introuidere in causis tangentibus executionem Concilii Tridentini. etiam de partium consensu, num. 40.

Lex Regia 82. Inhibens Chancellariis circa violentias tangentes executionem Tridentini. habet clausulam auocatiuam, & abdicatiuam, in qua solus consensus Principis operatur, num. 41.

Princeps committens causam ad aliorum iurisdictionem pertinentem, illis interdiciere videtur, num. 42.

Magistratus specialis quantum datum est, tantum de generali iurisdictione aliorum detrahitur, in quo locum non est præuentioni, num. 43.

Regula

Regula quod iurisdictione censetur data accumulatiue, non priuatiue, quia patitur exceptiones remissive, num. 44.

Voluntas Regis nolentis quod Tribunalia habeant cognitionem accumulatiuam cum Consilio Supremo in causis executionis Tridentini. Concilii. clare patet ex l. 81. cum disponat abdicando, vetando, & inhibendo illis, num. 45.

Agitur late de singulari intellectu, & declaratione, l. 82. tit. 5. lib. 2. Recopilation. loquentis de inhibitione Chancellariarum circa violentias tangentes executionem Tridentini. num. 46. & sequentibus.

Dicta lex 82. non procedit absolute in omnibus violentiis causis ex dispositione Tridentini. sed tantum quando directè recurritur pro obseruatione & executione eiusdem, declaratur, ibid.

Si coram Iudice Delegato opponat pars aliquam exceptionem pronouentem ex dispositione Tridentini. & non admisione, vel reiectione appelleret, cui Iudex nollet deferre, potest licite ad quilibet Tribunalia recurrere, & obtinere decretum, vim fieri deferat, & reponat, n. 47.

Et de ratione, num. 48. & sequentibus.

Cum Pretor vnus ex pluribus iudicare vetat, cetera concessisse videtur, num. 49.

Flores de Mena cautè legendus, & Augustinus Barboza dicentes, quod si à Iudicibus Apostolicis appellatur, quia procedunt in prima instantia, dari in Chancellaria decretum, vim fieri, & causam remittit Ordinario, num. 50. & 51.

Dicta l. 81. Recopilation. que vniuersaliter omnes violentias tangentes conseruationem Consilii Tridentini. prohibet Chancellariis, interpretatur, & declaratur, num. 52. & segg.

Verba dispositionis quantumuis vniuersalia declarantur, & restringuntur ad terminos qualitatis adiecta, num. 53.

Retentionis Bullarum casus omnes dupliciter per viam violentiam ad Tribunalia deferuntur; aut petendo directè retentionem earum, aut decretum violentiam, vt executor deferat appellationi à grauamine illato emisso, num. 54.

Verba legis debent intelligi simpliciter, non secundum quid, num. 55.

Chancellaria (vltra Consilium Regium) an vti queant decreto violentiam, de conseruac. & proceder, num. 56. remissiuè.

Et quando negantur remedia retentionis, & querela ob negatam delationem appellationis, an ad Chancellariam posse recurri in casibus tangentibus executionem Concilij, & nunquid quoad omnia teneatur remittere Consilio Regio, & quo genere decretorum tunc vti queat, ibid. remissiuè.

Tribunalia inferioribus vile est scire quando ledatur prima instantia ordinarij, vt facilius cognoscant, an sit deferendum appellationi à Delegatis interposita, num. 57.

Regula quod iurisdictione censetur data accumulatiue, non priuatiue, quia patitur exceptiones remissive, num. 44.

qualitatis sit, & ab eadem origine detinetur, vt sapè diximus, pariformiter pertinere, leges Regie in singulis audientiarum regalium titulis contentæ, vltisque notissimum restatur: peculiaribus tamen rationibus iustissime mori Reges ad Chancellarias, & Audiencias Regias quasdam Bullarum retentionis causas remittere, quasdam verò ab illis auocatas supremo huic Senatui referuauerunt, & de singulis statim erit tractandum.

Sicut enim Principis supremi Regalia est, Senatus, & Magistratus & cetera, sitque de his que Principi referuata sunt, in signum supreme Maiestatis, cap. 1. qua sunt Regalia. & cum Restaurio, Cassaneo, Grammatico, Morla, Auendaño, Couarruias, Auiles, Didaco Perez, Azeued. Bobadilla, & aliis plurimis late probat, & prosequitur Mastrillus de magistratibus, tom. 1. lib. 1. cap. 1. à num. 1. cum segg.

Et sicuti etiam potest Senatus & Magistratus creatos augere, vel minuire, vt docet Thefaurus & in præmio decis. num. 22. & ibidem Gaspar Thefaurus Filius, Menoch. consil. 17. per totum, Mastrill. de magistratibus, lib. 1. capitul. 1. sub num. 9. tom. 1. Ioannes Iacobus Maurus allegat. 18. vbi etiam quid stante priuilegio, sue namque Principis potestatis est, Magistratus, & Tribunalium iurisdictionem moderari, aut auferre, l. 2. ff. de origine iuris, Suarez allegat. 12. num. 56. Rota decis. 297. num. 3. part. 2. Valencuela Velasquez consil. 85. num. 8. Etiam ad libitum, & sine causa, Faber in l. iusto, C. de Iudicis, Felinus in cap. noui, num. 11. de iudicis, Ruinus consil. 230. num. 9. volumin. 1. Molina de primogeniis lib. 4. capitul. 3. num. 8. 16. & 17. Contadus templo iudic. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 5. Gironda de gabellis 1. part. num. 15. Sextinus de regalibus, lib. 1. cap. 6. num. 9. Gutierrez de gabellis, quest. 92. num. 5. Rolental. de feudis capitul. 3. conclus. 21. num. 3. Petrus Anton. à Petra. de Princip potest. capitul. 24. num. 217. Gabriel. commun. conclusio. tit. de iure quisito non tollend. conclusio. 7. num. 9. Giurba consil. 59. à num. 17. Vbi in fine post plures alios, quos allegat, inquit, quòd in hac t moderatione, aut ablatio-

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

ne non requiritur citatio, cum hec pendat à mera voluntate Principis. Atque etiam quia iudicium est gratiarum, in quo non tractantur lites.

Ita etiam diuidere Prouincias, vnire, & dismembrare aliquando assignatas & quilibet Tribunali, & Magistratui, quia hoc ad Principem tantum pertinet tanquam ipsius Regalia, text. est in l. vnica, C. de Metropoli Beryto. lib. 11. Auth. vt indices sine quoquo suffragio, §. illud. l. 1. tit. 1. part. 2. Et ibi Gregorius Lopez, verbo, Parir, & est text. formalis, & expressus (cuius nullus ex laudatis Doctoribus meminit) in cap. quod translatione 4. de officio legati, cuius sunt verba: Quid translatione (& infra) licet in Regno Sicilia generalis sit tibi commissa legatio, ad eam tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere, que in signum priuilegij singularis sunt tantum Summo Pontifici referuata: & si quædam ex his que de speciali concessione sapè fuerit legatis indulta, vt illorum videlicet absolutio, qui propter sacrilegas manus iniectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgata sententia, videantur ex ipso legationis officio iam licere legatis: an existimas, quia vices nostras tanquam legatio, sibi commissi

commisimus exequenda, quod Panormitan. Ecclesiam posses subicere Mesanensi, ut illam praeficeret ibi, concessio sibi privilegio Primatiae: an putas ex eadem causa tibi licere, duos Episcopatus unire, vel unum dividere sine licentia specialit? Paulus de Castro in l. ex hoc iure, num. 4. de inst. & iur. Iass. in l. si eadem, de officio Assessoris, Iosephus Altrogadus inter Consil. Italiae, part. 3. conf. 44. num. 18. versic. Princeps enim, Pontec. conf. 57. num. 8. Camill. de la Rota consil. 3. n. 10. Laicus de iure uniuersitatis 1. part. cap. 2. num. 9. ibi: Hinc sequitur, vt Princeps, seu Imperator t huiusmodi prouincias, à iure ciuili introductas possit tollere, diuidere, & vnire ad suu libitum, faciendo de duabus prouincijs vnã, & de vna duas, l. si eadem, ff. de officio Assessoris, §. sed naturalia iuris. de iure natural. gent. & ciuili. Barthol. in l. vnica, num. 6. & 10. C. de Metropoli Beryto, lib. 11. (aliud est in Regnis distinctis & diuisis iure gentium, vt Laicus ibid. num. 6. post alios) idem etiam probat Hieronym. de Monte Brixianus in tract. de finibus Regendae, cap. 2. n. 11. in hac: Erit aduertendum secundum Laur. Calcan. in conf. 90. quia ista quæst. n. 7. & 15. Quod spectat ad Principem, vel Senatam (qui vicem t Principis gerit) assignare terminos Regnotum, territoriorum, diocesum, parochiarum, & plebanatum, argument. l. quod Principis, ff. de aqua pluuiã arceud. & c. 1. 80. distinctione, cap. 13. q. 1. & l. diem finitio, ff. de officio Assessoris, & cum plurimis concordantibus ibi per eum traditis, & sic terminorum publicorum affixio est de rebus Papæ, & Principi in signum vniuersalis Imperij, quia ad eos solum spectat diuidere totum Orbem, &c.

Probant etiam hanc conclusionem Craueta t conf. 41. num. 20. Socin. Iunior. conf. 91. n. 4. in lib. 2. Menoch. conf. 264. à num. 63. Aluanus conf. 64. num. 13. Peregrin. tractat. var. lib. 1. tit. 1. num. 105. Giurba conf. 89. num. 3. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 1. p. 2. verbo, De partit los terminos, Matienço in l. 4. glo. 1. tit. 10. lib. 5. Recopilacion. fol. 290. à tergo, ibi: Quemadmodum assignatio, & diuisio terminorum, & prouinciãrum Regni Castellæ ad Regem spectat, vt in l. 2. tit. 1. part. 2. ibi: E solo es otrosi poderoso de partit los terminos de las Prouincias, y villas, l. si eadem, ff. de officio Assessoris, l. vnica. & ibi Barthol. C. de Metropoli Beryto, lib. 11. Bald. consil. 31. lib. 1. col. 4. Gregor. Lopez l. 2. in verb. De partit, Auend. de mandatis exequendis, cap. 1. num. 2. versic. Si versic. Si vero dabantur, & versic. Et quia assignare, Socin. conf. 86. in principio, lib. 1. Ita & exemptio t vicorum, seu locorum ab alia ciuitate, cui prius subiciebantur, ad eundem Regem pertinet, poterit itaque terminos ciuitati concessos Rex ipse diuidere, & loco exempto assignare, & priuato cuidam donare ex causa in dict. l. 2. in fin. &c.

Idem etiam affirmat Boëcius in conf. 74. n. 28. qui num. 1. ita argumentatur, sicut t Papæ Principi Ecclesiastico permillum est, Ecclesias, & Parochias quoad spiritualitatem diuidere, cap. vacante, cap. significatum, de prabendis, cap. ad audiendam de Ecclesijs edificand. ita & Principi seculari dicitur licitum esse diuidere Prouincias, territoria, & iurisdictiones, quoad temporalitatem argumento text. in cap. duo sunt, & in cap. Imperator. 96. distinctione, &c. Cum enim solus ipse vniuersalis t Ecclesiæ Pastor

& Princeps potest diuicem separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prelato supponere, Hostiens. in cap. cum contingat. num. 1. de foro competet. vbi Butrius num. 11. versic. De consuetudine, Panormitan. num. 18. & Bellim. n. 15. versic. Tamen certum est, Rota decif. 324. num. 2. apud Farinacium part. 1. in reuocet Barbofa de officio & potestat. Episcop. tom. 1. allegat. 50. num. 5. Atque etiam t quam ampla fit, & absoluta potestas Summi Pontificis in constitutione nouæ Sedis Episcopalis per dismembrationem aliarum diocesum, probat text. in cap. præcipimus 53. in ordine 16. quæst. 1. Et ibi præceteris Turretremata vers. Non etiam Consilium, glof. verb. Perinere, in cap. sicut vnire de excessibus Prelatorum, vbi Hostiensis num. 1. Zabarel. num. 3. & Ancharran. num. 1. Selua de benef. p. 2. q. 3. num. 10. & eleganter D. Melchior Lotterus in tractatu de re beneficiã. lib. 1. quæst. 1. à princip. & num. 33. cum sequentibus, & num. 44. cum sequentibus, Cardinalis Paleotus de sacrar. consistor. consultat. part. 1. quæst. 3. in responsio ad tertium argumentum, vbi declarat, an sit de necessitate coactiua Consilium Cardinalium, & Barbofa de officio Episcop. tom. 2. allegat. 5. sub num. 5.

Et quod ad solum Papam Ecclesiæ Principem pertineat diuidere diocesces, & prouincias, t inter Praelatos post Hostiens. Abbat. & Bellam, probat nouissimè ipse Barbof. in tractat. de iure Ecclesiastico, lib. 1. cap. 20. num. 2. vbi testatur, ita fuisse dictum in Constantens. iurisdictionis coram R. Atrouatenf. impressa decif. 24. num. 1. p. 1. recent. & in Calagurritan. iurisdictionis 16. Junij 1606. coram eodem, & in Bulgj sancti sepulchri iurisdictionis 13. Martij 1626. coram Burato in eius impressa. decif. 260. num. 1. & est text. in c. quod translatione 4. de officio legati. superius citatus, num. 6.

Et quod hac dismembratio, & diuisio, seu vnio diocesum pertineat ad solum Papam in signum t supremae potestatis, tenet Hostiens. 15 in cap. cum contingat, num. 1. de foro competet. sequuntur ibi Ioannes Andreas sub n. 4. vers. Alij dicunt. Butrius sub num. 11. vers. Si quaratur an habeat territorium, & Abb. sub n. 18. Barbofa vbi proximè citatus. Qui tamen non allegant, d. cap. quod translatione, cum sit expressus.

Pariformiter hac regalia pertinet t ad Principem temporalem solum, in signum supremae potestatis, & iurisdictionis, vt argumentatur Boëcius supra citato loco, num. 11. & expressè etiam probat Hieronymus de Monte Brixia. in tractatu de finibus Regendae, capitul. 2. num. 11. post Calcanem, Peregrin. tractat. variar. lib. 1. tit. 1. num. 105. Marius Giurba conf. 89. num. 3. & ceteri etiam probant citati Doctores à principio huius capituli, dum affirmant, hoc ad solum Regem pertinere, & est expressa d. l. 2. tit. 1. p. 2.

Et nostris vidimus temporibus, t inuicissimum Philippum Regem I V. (cognomento Grandem) cum primum regnare cepit, hac fuisse Regaliã vsum, dando Regno Gallieia (nobilissimæ patriæ nostræ) votum in comitis Regijs, dismembrando illud à ciuitate Zamorensi, quod diu præcario à dicto Regno incurbat, seu potius detinebat, & insuper illud per executoriales à dicta ciuitate cuius, & nunc possidet, & proficiat.

Ac idè in executionem huius Regaliæ diuisit prouincias t inter Chancellarias Regias iuxta l. 2. tit. 5. lib. 2. Recopilat. quo ad causas violentie illatae à Iudicibus Ecclesiasticis disposuit in l. 39. eod. tit. & libro, ibi: Otrou, porque sule succeder diferencia a qual de las Audiencias han de ir los procesos que se mandan llevar por via de fuerza, quando los Iuezes Ecclesiasticos que proceden estando ò residen allende, ò quen de tujo, auemos por bien de declarar, y declaramos, que los tales procesos vayan à cada vna de las dichas Audiencias, debaxo de cuyos limites estuuiere el Iuez Ecclesiastico, &c. de qua latius Nos in tractatu de Regia protectione, 1. part. capitul. 2. § 4. per totum.

Ex iuxta hanc legem vnaquæque Chancellaria debet continere intra limites sibi per eam assignatos, etiam consonat text. in l. 1. ff. de officio præfetti verbi, ibi: Quidquid igitur intra Præbem admittitur, ad Præfectum Vrbi pertinere videtur, sed & si quid intra eorum militarium admissum ad Præfectum Vrbi pertinet. Sed si ultra ipsam lapidem egressum est, Præfetti Vrbi notio non est.

Pariformiter etiam in his in quibus versatur terminis, retentionis videlicet Bullarum, t peculiari ratione inductam fuit, vt omnes causæ pertinentes ad retentionem prædictarum Bullarum ob derogationem iurisdictionis laicorum, aut Regis, necnon beneficiorum patrimonialium, seu aliorum que extraneis horum Regnorum imperantibus, & similibus, remittuntur statim ad Chancellarias, & alias Audiencias Regias iuxta quatuorlibet districtum suum, probat l. 1. tit. 4. lib. 2. Recopilat. ibi: Mandamos à los del nuestro Consejo, por que elten t libtes, para entender en la justitia, y goneracion de los nuestros Reinos; que todos los pleitos que ante ellos estan pendientes, ò viniere de nueuo sobre, &c. y sobre beneficios patrimoniales y Ecclesiasticos, que ante ellos estan pendientes, y viniere de aqui adelante; los remitan luego à las nuestras Audiencias, adonde perteneciere el conocimiento de los, excepto los pleitos, que por ellos estuuiere sentenciados en vista; y los otros que por algunos respetos nos pareciere que se deban tener en el nuestro Consejo, &c.

Apertius prædictam legem postmodum declarauit t l. 34. tit. 5. de los Presidentes y Oidores, lib. 2. Recopil. in hac. por la l. 21. tit. 4. del Consejo Real deste libro: Mandamos, que todos los pleitos patrimoniales, y otros Ecclesiasticos sobre beneficios se tratalle y conocielle de los en las Audiencias; y agora para mas breue expedicion de los, mandamos, que los procesos de pleitos Ecclesiasticos, y beneficios patrimoniales, y de patronazgo Real, y de legos, y los que tuuiere estrangeros, ò naturales por derecho de estranero, y los de Calongias, Magistrales, ò Doctores, que viniere à las Audiencias, se vean ante y primero, &c. Conducent text. in l. in nomine Domini, ibi: Ciuitium administrationem Iudicis, & officia singulis Africanis Prouincijs constitutum, C. de officio Præfetti Africae, l. vltim. C. ad leg. Iul. repet. l. fin. C. de officio Magistr. milit. text. elegans in l. cum filius 76. ff. de leg. 2. ibi: Diuisi Tribunalibus, & que ad eundem confiderant Gothofredus in l. 10. de inoffenso testamento, Cuiac. lib. 10. obseru. cap. 10. Rebarbus lib. pro Tribunalibus, cuius rationem red-

dit textus in l. 2. §. nouissimè, ff. de origine iur. ibi: Nam Senatus non perinde omnes prouincias regere poterat. Et ponderatur text. in §. populo deinde aucto, ibi: Et consules non sufficerent huic officio, & §. post aliquot deinde amos, ibi: non sufficere eo pratore, quod multa turba etiam peregrinorum in ciuitate veniret, creatus est & alius prator, qui peregrinus appellatur est, ab eo, quod plerumque inter peregrinos ius dicebat.

Et propterea ad exonerationem Senatorum huius Concilij Regij t hoc genus causarum alijs Tribunalibus remittitur, vt tantarum multitudinis ceteris regiminis minime deficiant, vtque has facilius expediant, vt expressè pro motu legitur in dict. l. 34. & similiter considerat Baldus in diuisione locum Magistratum, & Tribunalium ad hunc finem in l. vnica, §. vbi autem, num. 6. in fin. C. de caducis tollen. Angel. in l. testamenta omnia col. 1. ad fin. C. de testamentis, Aretin. consil. 102. num. 1. idem Baldus in consil. 253. num. 2. lib. 5. & quod tribunalia separantur ob facilitatem litium expeditionem; probant iura superius citata, & Bald. in d. §. nouissimè, Gothofred. Cuiacius & Rebarbus vbi sup.

Quæ quidem Regiæ leges quotidie practicanur in hoc supremo Consilio, vt statim quod remissio t petatur in hoc genere causarum, Senatus illas remittit ad Chancellarias, seu Audiencias Regias, ad quas iuxta terminorum diuisionem cognitio spectat, & in quo violentia commissa constat.

Et vnum nota ex his legibus Regiis, præcipue ex d. l. 2. 1. quod licet disponant t super remissione faciendã harum causarum, consulendo exonerationi Senatorum; non tamen Consilio huic inhihent super cognitione earundem, lex mandat remittere (vt fit multoties) sed non admittit potestatem cognoscendi.

Nota insuper, quod à ista remissione peti non potest, postquam t Senatus hic primam sententiam distinctiuam protulit, expressè excipit dict. lex 2. 1. ibi: Excepto los pleitos, que por ellos estuuiere sentenciados en vista, inccens enim foret inferiora Tribunalia superioris sententia la, befacitate contra omnem iuris rationem vulgarè.

Ex hac etiam Regalia prouenit, quod t è conuerso dispositum extat in l. 8. 1. tit. 5. de los Presidentes, lib. 2. Recop. in 3. tom. addito, qua penitus inhihent omnes Chancellarias, & alie Audiencia Regiæ, ne de causis tangentibus conseruationem, & executionem sacri Concilij Trident. (cuius Rex noster protector est) reseruat beneficis dumtaxat huic supremo Consilio lacri ipsius Regis assenti, quæ lex sic ait: Mandamos, que por agora, y en el entretanto que otra cola se prouee, que en las nuestras Chancillerias y Audiencias no se conozea por via de fuerza de las cosas tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos del Santo Concilio de Trento, y que quando las dichas causas viniere à las dichas Audiencias, se remitan à los del nuestro Consejo, que tienen la Orden que en ello se ha de guardar: hanc legem licet obiter exornat Naubona ibidem, & Baldefius in tract. de dignitate Regis Hispan. c. 1. per tot. vbi quod harum causarum cognitio est priuatiua Consilij supremi ob earum grauitatem, Parei Henriquez in 3. tom. summe. de Pontifici. c. lane, lib. 2. c. 15. §. 1. cuius verba retulimus infra 2. p. cap. 2. à n. 2.

Et de vtroque casu nempè d. l. 21. & d. l. 81. nouiori

nouiori lege Regia 62. tit. 4. del Consejo del Rey, lib. 2. Recop. prope finem, in versic. Los negocios que se ofrecieren, ita prouideretur. Los negocios que se ofrecieren en materia del remedio de la fuerza, assi los que tocasten à cosas dependientes del Concilio, como de los jueces Ecclesiasticos ordinarios, que residen en esta Corte, iran à la Sala de gouerno, y quando fueren las materias tan graues, que parezca al Presidente, que conuiene juntar para ver las la otra Sala de los cinco Iuezes, lo podra hazer las demas cosas que se ofrecieren deste genero

28 en estos Reinos, iran a las Chancillerias que tocasten, &c. ex qua l. clare colligitur, quod de omni genere violentiarum inter Iudices Ecclesiasticos existentes in hac Curia Regia cognoscit supremus hic Senatus, & quos in eisdem non habeat locum, dicit. l. 21. & 34. nec remissio eorum sit faciendâ ad Chancellerias, & alias Audientias Regias, quo casu specialis cessat eorum dispositio.

Cum enim Rex ipse plenissimam habeat potestatem, Natta conf. 636. n. 34. Morotus conf. 15. n. 11. nemo ea uti poterit, nec exercere abique sua Principis auctoritate, text. in cap. quod translatione 4. de officio legati, Bald. in l. qui se patrie, C. vnde liberi, Pet. Gregor. de concessione feudis 1. p. 97. n. 4. Cabedus decif. 9. num. 1. & 2. p. 2. Peregrin. conf. 2. num. 1. & conf. 3. num. 16. lib. 1. Camillus de Curte diuers. feud. p. 1. §. 10. n. 7. Iacobus Gallus conf. 123. num. 7.

Quare ex sua Regalia potest ad libitum aliquod genus caularum, & vel personarum ab vno Tribunali eximere & tollere, & alteri dare, l. 1. §. cum vrbem. ff. de officio prefetti vrbis, l. iudicium soluitur, ff. de iudiciis, Callaneus in consuetudinibus Burgund. tit. des iustices, rubr. 1. num. 107. Vel potestatem vni concessam moderare, & ne de aliquo genere caularum in aliquo loco tractetur, l. 2. ff. de origine iuris, Bald. Salicet & alij in l. omnes, C. si contra ius vel utilitatem publicam. Petrus Barbofa in l. 1. art. 4. n. 111. ff. de iudiciis, Ruinus conf. 21. num. 9. lib. 5. Patricius conf. 1. n. 38. lib. 4. Cancercius variat. resoluit. lib. 3. cap. 9. num. 37. Menochius conf. 1156. n. 31. Bossius tit. de foro competent. num. 49. Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 115. & de iure fisci, lib. 5. tit. 2. num. 54. & 56. Marius Giurba conf. 386. n. 2.

32 & 3. Vbi hanc & discernationem, & diuisionem prouenire dicit, ex Regalia Principis, vt superius latius probauimus.

Ex hac Regalia merito prouenit, vt solus ipse Princeps possit aut Senatum & Tribunal erigere & creare, aut tollere vel in parte, vel in totum, Barthol. in l. hoc Tiborius, & in l. 2. ff. de hered. instituend. Carolus de Grassis Regalium Franc. fol. 111. Callaneus in Catalogo gloria mundi, part. 7. considerat. 9. Ioannes Montaigne de parlament. & collation. parlamen. fol. 242. com. 16. Doctorum, Thesaurus in proemio decif. num. 10. Caud. decif. 85. num. 1. part. 2. Calefatio in l. diem functio. de officio Assessor. à num. 20. cum segg.

Atque etiam cum Tribunalia ipsa nomine Regis ex gratia, & necnon precario habeant potestatem; ad libitum sui potest illam minuire & diuidere, alterique applicare, Menoch. de arbitrar. in scholis ad quest. 55. num. 5. optimè Petta. de potestate Princip. cap. 29. num. 1. & 33 segg. Et precario possideri præsumitur, & quare

ad Principe spectant, Sotin. conf. 2. num. 155. Quare precarium, & gratiam suam in hac sic concessa potestate, potest Princeps & moderare, 36 maxime ex iusta causa motus, ita Baldus in l. qui se patrie, num. 10. vers. in concessis, C. vnde liberi, Castrenf. conf. 188. num. 2. vol. 1. Brünus conf. 97. num. 2. Menochius conf. 1. num. 181. & in scholis ad dictam quest. 55. num. 5. Manent. conf. 109. à num. 12. Belluga de Principe, rubrica 26. §. 1. num. 3. Giurba conf. 89. à num. 12. Quoniam in iudicio & gratiarum lis aliqua non requiritur, nec patitur natura negotij ex Giurba locis citat.

Regaliam namque Principi reseruatam nemo exercet, nisi specialiter sibi à Principe sit concessa, iuxta text. expressum in dict. cap. quod translationem de officio legati. (quem allegant citandi) ostendit Afflicius, que sunt Regalia, verbor. Et committentium, num. 18. & 46. Farinac. q. 118. §. 4. n. 4. Giurba conf. 49. n. 6. Vbi etiam, quod nec generali regalium & concessione contineantur Principi releuata, post Boss. Grammatic. Rosental, Syluan. Roland. Olsacum, Franch. Menoch. Mastrill. Sixtinum, & alios plurimos Doctores.

Quare Chancelleriæ, & Tribunalia Regia inferiora præter hoc Regale Consilium nullatenus possunt se introuidere directè in hoc genere caularum, nec aliquam habent potestatem compellendi, seu adstringendi ad obseruationem Concilij Tridentini, nec etiam de consensu partium, aut illarum prorogatione, quia cum hac lex 81. habeat clausulam abdicatiam, solum Regis & consensus ad id esse efficacis, Abbas in cap. ex transmissa, notab. 1. de foro competent. Capitius decif. 9. num. 15. Franchis decif. 417. n. 2. Boërius decif. 114. Scradet. conf. 13. num. 251. & n. 252. Sola. ad constitution. Sabaud. tit. de foro competent. gloss. subditio. l. n. 9. & 12. Ruinellus practicar. quest. 47. n. 26. Giurba conf. 95. num. 14. vbi allegat ad id Marfil. Aldouin. Iacob. Cancercium, & Farinac. qui omnes loquuntur in causis criminalibus abdicatis.

Quando igitur Princeps commisit causam ad aliorum iurisdictionem pertinetentem, videtur & eam eisdem interdiceret voluisse, prout frequentissimè apud nos inter Regios Consiliarios, & præfectos obseruari testatur Doctor Sahagun in c. 1. de rescriptis, n. 39. videndus & agnouit glossa in c. cum Prætor. de iudiciis, & ibi Barthol. Bald. & Albericus, Paulus n. 5. Iass. in l. 1. n. 32. C. de sacrosanctis Ecclesiis, Decius conf. 99. Sotin. conf. 46. vol. 4. Menoch. de arbitrar. q. 37. n. 22. & de præsumptionibus præsumpt. 18. lib. 2. Quia tunc quantum & speciali magistratui datum est, tantum de generali iurisdictione magistratuum aliorum detractum censetur, nec communis est iurisdictione, aut accumulatiua, nec præuentio locus, sed alter solus est iudex, vt eleganter post Oualdum dixit Donell. in l. legata inuilitur 14. Menochius vbi proxime num. 5. Colet. de processu p. 2. cap. 1. num. 132. Boërius de iurisdic. cap. 8. num. 34. Modicius §. plebiscitum, dubio 2. Zangerius de exceptione. 2. p. cap. 1. num. 65. Mathæus Stephan. de iurisdic. lib. 1. cap. 26. num. 18. & videndi latius post alios Menochius de præsumpt. lib. 2. præsumption. 18. Pont. de potest. Proregis. titul. 27. de abundant. ciuita. §. 1. à num. 16. Cancercius variat. lib. 2. titul. 2. num. 199. Scaccia de iudic. criminal. cap. 66. num. 5. Caud. decif.

decif. 13. num. 2. part. 2. Manento. conf. 108. n. 9. Barthol. in l. 1. articul. 4. à num. 74. & sequentibus. doctè Gratianus decif. 78. à num. 9. latè Decianus conf. 124. num. 13. & 41. volumin. 3. Sordus conf. 335. num. 27. & 28. Menoch. conf. 276. num. 10. volumin. 3. Hondedus conf. 62. num. 31. volum. 1. Prosperus Caraita in ritu. 57. cum aliis, Ioan. Baptist. Coccius decif. 316.

44 Apud quos latè videbis, quas & pariatur limitationes text. in l. 1. C. de officio Prefecti. qua constituitur regula, quod iurisdictione præsumatur data accumulatiuè, non priuatiuè, nisi ex præsumptionibus dispositionis, & deputationis aliter deducatur, ita vt, & inter alias illa sit potentior, & efficacis: quando patet de voluntate Principis, voluisse iurisdictionem dare priuatiuè, vide etiam Giurbam conf. 59. num. 22. & 23. cum segg. Voluntas enim Regis nostri nolentis quod & tribunalia habeant cognitionem accumulatiuam in causis directè tangentibus obseruationem, & executionem Concilij Tridentini. cum Concilio hoc supremo, clarè patet ex dict. l. 81. cum disponat abdicando, de verando, & inhibendo iuxta doctrinam de qua num. 40. & 41.

Sed vterius in declaratione huius legis 81. erit insistendum, vt procedat & eius dispositio, quando directè ad prædicta inferiora Tribunalia Regia recurrit pro Concilij Trident. complemento, & executione, vel alicuius eiusdem decreti, vt pura impetrantur litteræ à Sede Apostolica in derogationem primæ instantiæ ordinarij, eò quod alteri Iudici delegato veniunt committæ: tunc hæ litteræ non possunt directè asportari ad prædicta Tribunalia, vt causa remittatur Ordinario, aut vt decretum in eisdem obineatur, quod pars impetrans coram Ordinario ipso litteris gratiosis statuat, & sic de similibus, quæ in derogationem, & contrauentionem ipsius sacri Concilij decretorum fuerint expeditæ & impetratæ, quoniam istius cause cognitio priuatiua est huius Concilij Supremi ob negotij grauitatem ex hac l. 81. prout quotidie practicitur, quod & benè pependit Narbona in eadem l. 81.

At verò quando iam Iudex delegatus vti expit & iurisdictione virtute commissionis non subscriptæ propria manu Sanctissimi, & aduersariis contra quem impetrantur, opponit coram ipso delegato exceptionem defectus iurisdictionis (cum illa manifestè careat delegatus aut executor in prima instantia pertinente ad Iudicem ordinariam, ita vt processus delegati, vel alterius cuiuslibet iudicis sit nullus ipso iure ex hoc defectu iurisdictionis ex cap. causa omnes 20. sesson. 24. de reformat. prout latius hoc tractat. 2. part. cap. 3. & segg. dictum est) vel aliam putà legitimam exceptionem prouenientem ex aliquo decreto eiusdem Concilij Trident. quam non admittat Iudex delegatus, vel insuper ad vltiora procedat: tunc pars ab hoc legitimo grauamque appellans poterit licitè, & indistinctè recurrere ad quælibet suprema Regia Tribunalia (sub cuius districtu Iudex ipse sit Ecclesiasticus, vel executor, vt superius diximus) pro delatione suæ appellationis ob violentiam sibi illaram, ad finem obtinendi decretum vim fieri, & reponi, vt ipse appellans coram superiori Iudice cognoscentis de causa possit illam libere prosequi, quod quidem licitè vi oppresso

permissum est in hoc casu, prout in terminis ex Gundisalbo de Pax diximus, & legitime probauimus in tractatu de Regia protectione 2. part. cap. 17. à num. 3. & segg. quod vide, cum non sit exclusus hic casus à lege dicta, nec in ea inclusus, idè præcisè iste tanquam omiffus remanet sub dispositione iuris communis, & aliarum legum Tribunalibus attribuentium generaliter omnium violentiæ caularum cognitionem, quia hoc in eis Tribunalia & ipsa non se introuidunt in executione Concilij, & eius obseruatione, nec decernunt causam remittendam Ordinario, sed dumtaxat in tollenda violentia consistente de parte, & extrinsecè in denegata delatione iustæ appellationi, imò ex hoc decreto manifestè apparet, se non introuidit in obseruantia Concilij Trident. nec remittunt causam Ordinario, sed potius superiori Ecclesiastico ad quem fuit appellatum, vt delectat super ipsa exceptione declinatoria orta ex dispositione Concilij Tridentini. sicut in cæteris causis huius generis, quibus opponitur aliqua iuris communis legitima exceptio. Et ita communiter practicitur in dictis Tribunalibus & Regiis, sicque iste casus violentiæ per hanc viam intentatus & introductus in Tribunalibus præferatur censetur in hac l. cum solum de violentiis tangentibus directè, & immediatè obseruationem, & executionem Concilij Trident. completio, & executione, vel alicuius eiusdem decreti, vt pura impetrantur litteræ à Sede Apostolica in derogationem primæ instantiæ ordinarij, eò quod alteri Iudici delegato veniunt committæ: tunc hæ litteræ non possunt directè asportari ad prædicta Tribunalia, vt causa remittatur Ordinario, aut vt decretum in eisdem obineatur, quod pars impetrans coram Ordinario ipso litteris gratiosis statuat, & sic de similibus, quæ in derogationem, & contrauentionem ipsius sacri Concilij decretorum fuerint expeditæ & impetratæ, quoniam istius cause cognitio priuatiua est huius Concilij Supremi ob negotij grauitatem ex hac l. 81. prout quotidie practicitur, quod & benè pependit Narbona in eadem l. 81.

At verò quando iam Iudex delegatus vti expit & iurisdictione virtute commissionis non subscriptæ propria manu Sanctissimi, & aduersariis contra quem impetrantur, opponit coram ipso delegato exceptionem defectus iurisdictionis (cum illa manifestè careat delegatus aut executor in prima instantia pertinente ad Iudicem ordinariam, ita vt processus delegati, vel alterius cuiuslibet iudicis sit nullus ipso iure ex hoc defectu iurisdictionis ex cap. causa omnes 20. sesson. 24. de reformat. prout latius hoc tractat. 2. part. cap. 3. & segg. dictum est) vel aliam putà legitimam exceptionem prouenientem ex aliquo decreto eiusdem Concilij Trident. quam non admittat Iudex delegatus, vel insuper ad vltiora procedat: tunc pars ab hoc legitimo grauamque appellans poterit licitè, & indistinctè recurrere ad quælibet suprema Regia Tribunalia (sub cuius districtu Iudex ipse sit Ecclesiasticus, vel executor, vt superius diximus) pro delatione suæ appellationis ob violentiam sibi illaram, ad finem obtinendi decretum vim fieri, & reponi, vt ipse appellans coram superiori Iudice cognoscentis de causa possit illam libere prosequi, quod quidem licitè vi oppresso

permissum est in hoc casu, prout in terminis ex Gundisalbo de Pax diximus, & legitime probauimus in tractatu de Regia protectione 2. part. cap. 17. à num. 3. & segg. quod vide, cum non sit exclusus hic casus à lege dicta, nec in ea inclusus, idè præcisè iste tanquam omiffus remanet sub dispositione iuris communis, & aliarum legum Tribunalibus attribuentium generaliter omnium violentiæ caularum cognitionem, quia hoc in eis Tribunalia & ipsa non se introuidunt in executione Concilij, & eius obseruatione, nec decernunt causam remittendam Ordinario, sed dumtaxat in tollenda violentia consistente de parte, & extrinsecè in denegata delatione iustæ appellationi, imò ex hoc decreto manifestè apparet, se non introuidit in obseruantia Concilij Trident. nec remittunt causam Ordinario, sed potius superiori Ecclesiastico ad quem fuit appellatum, vt delectat super ipsa exceptione declinatoria orta ex dispositione Concilij Tridentini. sicut in cæteris causis huius generis, quibus opponitur aliqua iuris communis legitima exceptio. Et ita communiter practicitur in dictis Tribunalibus & Regiis, sicque iste casus violentiæ per hanc viam intentatus & introductus in Tribunalibus præferatur censetur in hac l. cum solum de violentiis tangentibus directè, & immediatè obseruationem, & executionem Concilij Trident. completio, & executione, vel alicuius eiusdem decreti, vt pura impetrantur litteræ à Sede Apostolica in derogationem primæ instantiæ ordinarij, eò quod alteri Iudici delegato veniunt committæ: tunc hæ litteræ non possunt directè asportari ad prædicta Tribunalia, vt causa remittatur Ordinario, aut vt decretum in eisdem obineatur, quod pars impetrans coram Ordinario ipso litteris gratiosis statuat, & sic de similibus, quæ in derogationem, & contrauentionem ipsius sacri Concilij decretorum fuerint expeditæ & impetratæ, quoniam istius cause cognitio priuatiua est huius Concilij Supremi ob negotij grauitatem ex hac l. 81. prout quotidie practicitur, quod & benè pependit Narbona in eadem l. 81.

Quare omnino cauendum erit, vel cautè legendus & Flores de Mena dum in practicar. quest. lib. 1. cap. 12. num. 9. (vel harum nouiter editatum legum Regiarum immemor, vel fortè suo tempore nondum promulgatarum) firmavit, quod si à Sede Apostolica Iudices impetrati procedant in prima instantia, à quorum processu appellat pars, & ad Cancellarias, & alia Tribunalia Regia recurrit per viam violentiæ; in eisdem declarari, vim fieri, & ordinario remittitur causam, vel inueter, iudices reponere attentata, & appellationi legitime deferre. Quia primum decretum in his inferioribus Regiis Tribunalibus & non datur stante expressa auocacione, & prohibitione dictarum legum, in secundo autem benè procedit ex hæctenus per Nos deductis & comprobatis, & hæc nota ne decipiatis deinceps. Et ad hos eodem terminos reducendus & declarandus erit Pater Henriquez de hoc tractans articulo, prout illum etiam declarauimus citatum infra 2. p. cap. 2. à num. 22.

Et eodem modo lapsus fuit August. Barbofa de potestate Episcopi, allegat. 81. sub n. 17. dum eiusdemmet Flores de Mena verba recenset (tunc cito tamen auctore) quem libenter excusamus tanquam Lusitanum nostrarum Castellæ legum expertem, & insuper in Romana Curia diu

verfante m. qui ob id facile potuit illas ignorare, & incaute transcribere eo modo, quo perlegit, & inuenit aſſertionem D. Flores de Mena, & eadem facilitate ſequi illum.

Nec huic veræ reſolutioni obſtant verba d. l. 81. dùm vniuerſaliter, ꝛ videntur prohibita omnes violentiæ tangentes Tridentin. decreta, ibi: No ſe conozca por via de fuerça de las cofas tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos del Sancto Concilio Tridento, &c. Quibus verè reſponderet, quod verba (que no ſe conozca por via de fuerça) vniuerſalia non ſunt ſimpliciter & abſolutè appoſita in diſt. l. 81. ſed cum qualitate reſtrictiua, tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos, quod in hoc cognitionis violentiæ genere, nec directè, nec etiam indirectè tractatur in Tribunali, ſed tantum de appellatione deferenda, vt hæctenus diximus, quod eſt multùm diuerſum; quo caſu nihil diſponit, d. l. 81. ſed limitatiuè ad qualitatem adiectam, tocantes à la execucion y cumplimiento de los decretos, &c. Iuxta plurimas, & ſingulares doctrinas huic conducibiles, quas in vnum congeſſimus infra 2. p. cap. 5. §. 4. à n. 6. cum ſeqq.

Ad quam qualitatem omnino reſtringenda ſunt, d. l. 81. verba, quia verba diſpoſitionis quantumcumque vniuerſalia debent declarari, & reſtringi ꝛ ad qualitatem adiectam, & ad eiuſdem adiuncti terminos limitari dumtaxat, vt poſt alios Doctores Petrus Surd. in conſ. 179. n. 40. & 41. lib. 2. Hicton. Gabriel. conſ. 130. n. 2. lib. 2. Callanate in conſ. 44. n. 29. Gutierrez conſ. 1. n. 11. 13. 15. & 17. & ſeqq. & in conſ. 2. n. 4. §. 28. ſequenti, plurimos Doctores, & doctrinas congerit Caſtillo conuenſ. tom. 5. c. 9. à n. 1. cum ſeqq. vbi ampliffimè de hac vera doctrina.

Nam cum omnes retentionis caſus poſſint dupliciter per viam violentiæ deduci in Tribunalia, principaliter petendo retentionem litterarum, ꝛ ob contrauentionem alicuius decreti Concilij Trident. vt nempe obſeruetur, & exequatur, & non violetur, cui caſu directè conueniunt, & adaptantur diſt. verba l. 81. tocantes al cumplimiento y execucion de los; ſecundo modo petendo decretum violentiæ, vt iudex executor deferat & reponat, & ſimal etiam cumulari hæc due querelæ, vt latius ſup. c. 11. per totum, ſequitur, vt lex 81. debeat intelligi in caſu cui magis & congruè eius verba adaptantur, atque ſimpliciter & directè, non in eo qui venit cauſatiuè, & ſecundùm quid, quia verba legis debent intelligi ſimpliciter non ſecundùm quid, l. hoc legatum in fin. ff. de leg. 3. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verbor. obligat. & latius per Barboſam axiomate 222. num. 29.

Et an hæc Tribunalia Regia inferiora vltra Conſilium ſupremum ꝛ poſſint vti decreto violentiæ (de conocer y proceder) & an hæc eadem Tribunalia, poſſint cognoscere de violentiis tangentibus Concilij decreta, quando ſimul, & principaliter cumulantur cum violentia ob denegatam appellationem, & quando de hac ſola poſſint cognoscere & decernere, remiſſa alia ad hunc ſupremum Conſilium, vide latè infra c. 16. verſ. In ſecundo autem caſu, à num. 59. cum ſeqq. & in verſ. Maior tamen ſe offert, à num. 68. cum ſeqq.

Ex his quæ hæctenus ſcripta fuere, & anno 56 tata, colliges, quàm vile ꝛ erit cunctis in Chan-

cellariis, aliſque Regis Tribunalibus & Audiencijs de gentibus, & Senatoribus, & aduocatis ſcite, & internè cognoscere; in quibus caſibus dicitur læſa, ſeu percoſſa prima Ordinariorum inſtantia in contrauentionem S. Concilij Tridentin. in cap. 20. caufa omnes, ſeſſ. 24. de reformatione, non vt directè violentiæ cauſa in ea Tribunalia introducantur (cùm, vt diximus, ſit neruoſè vetitum & prohibitum à lege Regia) ſed dumtaxat vt faciliùs detegatur defectus iurifdictionis in Iudicibus delegatis, quibus non ſeruata formâ præciſâ eiuſdem, cap. caufa omnes, fuerunt commiſſiones directæ, & cauſæ in prima inſtantia (que dumtaxat Ordinariorum iudicio ſpectant) minus legitime auocata ad effectum illum ſupradictum declarandi, vim facere delegatos non deferentes appellationibus interiectis à reiectione declinatoria oppoſita, vel ab illis ea non obſtante, procedentibus ad vltiora, iuxta quæ variis in locis fuſè ſcripſimus in tractat. de Regia protectione. Ad hunc igitur effectum videnda erunt quæ plena manu nouiter & attentè conſiderauimus per caſum diſtinctionem in tota 2. part. huius tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſ. Quæ abundè detegunt nullitates commiſſionum, monitorialium, inhibitorialium atque proceſſus totius, & denique ſententiarum, & omnium quæ ſuper fundamento vitioſo & infecto commiſſionis informis fuere fabricata.

CAPVT XV.

Pendente reſuſu ad Regem ob Bullarum reſignationis retentionem, duranteque cauſæ examine in Senatu, an ſuſpendatur terminus ad illas publicandum.

SVMMARIVM.

- Publicatio Bullarum reſignationis intra quod tempus fieri debet iuxta Regulas Chancellarie, n. 1.
- Publicatio Bullarum reſignationis, à quo tempore incipiat, num. 2. remiſſiue.
- Terminus ad publicandum litteras reſignationis non currit dum in Senatu durat examen retentionis petita earum, num. 3. & ſeqq.
- Impedito agere non currit tempus, num. 4.
- Impedimentum proueniens ex facto Regis excuſat, num. 5.
- Impedito ex facto Iudicis non currit terminus, num. 6.
- Terminus non currit propter reſuſum ad Regem per viam violentiæ tollendæ, declarauit Rota, num. 7.
- Terminus aliquis à iure, vel iudice assignatus paribus non currit, ſed ſuſpenditur toto tempore quo durat reſuſus ad Regem, num. 8.
- Reſuſu pendente ad Regem ſuſpendi terminum pluries determinauit Rota, num. 9. & ſeqq.
- Terminus ſuſpenditur, dum ceſſant lites, & moleſtia, num. 10.
- Litteras qui tenetur intra terminum expedire, impeditus dicitur durante controuerſia ſibi mota interim, num. 11.
- Moleſtia ſuè ſit iudicialis, ſuè extraiudicialis, ſuè

- ſuè de iure, ſuè de facto ſuſpendit terminum, num. 12. & 13.
- Moleſtia proueniens ex facto Principis impedit terminum curſum, num. 14.
- Per cognitionis introductionem in Conſiſtorio Principis terminus, ſicut fatalia, non currit, num. 15.
- Impedimentum quacumque parte termini incidens illum ſuſpendit, nec attenditur principium tranquillum, num. 16.
- Tempus tantum reſtituendum impedito quantum per impedimentum fuit ablatum, num. 17.
- Reſuſus omnis ad Principem generaliter ſuſpendit terminum, num. 18.
- Fatalia non currit pendente cauſa in Conſiſtorio Principis, num. 19.
- Tempus totum quo durauit impedimentum ſuppletur impedito, quod non computatur in termino, num. 20.
- Impedimentum legitimum dicitur, ſuè ſit iudicialis ſuè extraiudicialis ſuè de iure, ſuè de facto, num. 21.
- Impedito ſuè de iure, ſuè de facto non currit terminus ad publicandus litteras reſignationis, num. 22.
- Super nullitate ſententiæ dum diſceptatur non currit terminus cauſa principalis quouſque finiatur nullitatis queſtio, num. 23.
- Quando probabile ſaltem ſit impedimentum nullitatis, num. 24.
- Nullitatis iudicio pendente terminus ad appellandum non currit, dum non calumnioſa, ſed probabilis ſit nullitas, num. 25.
- Nullitatis iudicio pendente non currit fatalia num. 26.
- Super deſeritione appellationis dum diſputatur terminus non currit, ibid.
- Dum diſceptatur an articulus, aut poſitiones admitti debeant, vel eis ſit reſpondendum, terminus ad probandum non currit, num. 27.
- Dum diſceptatur de eo ſuper quo terminus à iure, vel ab homine eſt apoſitus non currit, n. 28.
- Terminus ad publicandus Bullas reſignationis non currit durante in Senatu examine earum, an ſint retinendæ necne, num. 29.

VLTOTIES contingit, vt facta benefici reſignatione in fauorem alicuius, ꝛ qui poſtquam à Sede Apoſtolica Bullas obtentas aſſert, & ante earum publicationem (quæ fieri debet hodie vltra montes infra noem meſes, & iuxta varietatem prouinciarum diuerſi termini ſunt adſcripti, vt latè videre eſt per Flaminium Parium de reſignatione benefici. tom. 2. lib. 11. quaſt. 1. per totam; & ibi à quo tempore incipiunt curtere, ꝛ vide bis) patronus laicus putà ob derogationem ſui patronatus, vel alter ex variis aliis cauſarum figuris, recurrit ad Senatum pro illarum retentione, & virtute Regiæ ordinariæ prouiſionis apprehendunt litteræ prædictæ, & in Senatum introductæ diu examen ita duret, vt terminus prædictus ad publicationem faciendam ſit tranſactus, & demùm ſibi Bullis relaxatis, vt liberè vel certo modo, putà coram ordinario, illis vcat impetrans, ſibi opponitur de nullitate Bullarum, & amiſſione iuris ob non factam intra terminum publicationem, & an ei impetranti obſit hæc exceptio, pluries vidi dubitati.

Necnon etiam conſultus reſpondi nullatenus ei obſtare, nec curtere terminum toto tempore, ꝛ quo retentionis examen durat in Senatu, antequam litteræ ſibi relaxentur, & totum illud tempus de medio ſublatum cenſetur ex regula vulgari, ꝛ quòd impedito agere non currit tempus, l. 1. §. fin. de annali exceptione, l. 2. perſecti, C. de annali.

Maximè, quando ex facto Principis prouenit ꝛ impedimentum, quòd omnino excuſat, vt reſtat Decius in c. ex ratione, n. 22. verſ. Secundus caſus, Sigismundus Scaccia de appellationibus, q. 15. ſub n. 124. verſ. Adverte vnum ad finem. Nos in commentarijs de Regia protectione 1. part. c. 7. num. 7. vbi num. 96. quòd impedito ꝛ ex facto iudicis non currit terminus, vbi plurimos ad id citauimus Doctores; quia quando alicui aſſignatur terminus ad aliquid faciendum, & labatur factò & impedimento alterius, ſuſpenſus intelligitur, de quo infra 2. p. c. 6. à principio.

Et quod terminus non currat propter reſuſum ad Regem ꝛ per hanc viam violentiæ in ſimili caſu detetminat expreſſè Rota in vna Legionenſi præſentia, 27. Nouembris 1592. coram Pamphilio, quam ad litteram reſert Nicolaius Garcia de beneficijs 6. part. capitul. ſub n. 42. In qua dum diſceptaretur, an lapſus fuerit terminus ad executionem executorialium, ita dicitur in hæc: maximè cum taciturnitas fuerit cauſata ex impedimentis præſtitis per Aluarum, mediante reſuſu ad Conſilium Regium, per quod curauit auferre executoriales, &c. Ex qua deciſione, & alijs quamplurimis fundamentis manifeſtè probauimus in noſtris commentarijs de protectione Regia 1. p. c. 7. à n. 72. & ſuſum à n. 58. cum ſeqq. nullum ꝛ terminum aſſignatum à iure vel iudice parti curtere, ſed omnino ſuſpendi toto tempore, quo durauit reſuſus ad Regem.

Vltra quam deciſionem pluries ita determinante Rotam, nempe ꝛ reſuſum ad Regem legitimum eſſe impedimentum, vt terminus ſuſpendatur pro tempore, quo durauit reſuſus ipſe, vt in vna Imolenſi Caſtri 16. Ianuarij 1573. coram Seraphino, in alia Tolletana Archidiaconatus de Taluera Iunij 1592. coram eodem Seraphino (vbi etiam alia Imolenſi, reſeruet) quæ quia tota conducit pro fundamentis huius quaſtionis, illam reſeram; ſic ait: Fuit dubitatum, an Archidiaconatus vacaret de tempore factæ prouiſionis D. Didaco, ita vt prouiſio cenſetur valida, & Domini cenſuerunt non fuiſſe tunc temporis vacantem, ideòque gratiam fuiſſe nullam. Moti fuerunt, quia cùm bonæ memoriæ Cardinalis de Mendoza teneretur dimittere Archidiaconatum infra ſpatium anni, iſque obtinuiſſet plures prorogationes, quæ durabant vſq; ad diem 23. Iulij 1588. & interim fuiſſet ei mota controuerſia ſuper Decanatu, quem Papa prætendebat vacare per promotionem ad Cardinalatum; non curtebat ꝛ ei tempus, ſed interim ceſſabat, donec moleſtia ceſſaſſent; nam impedito non currit tempus, l. quibus diebus, ff. de conditionibus, & demonſtrationibus, l. non poſſunt, C. de dolo malo. capit. impuſari. de regn. iuris in 6. & in proprijs terminis materiæ, de qua agitur, probatur in capit. commiſſa. & ibi Gloſſa de electione in 6. capit. licet Episcopos, & ibi Doctores in prabend. lib. 6. Clementin. 1. §. ceterum de ſtat. Monachorum, Vitalinus in Clementia.